

Бојан Цветковић*

Феномен радника миграната и његов утицај на савремено кинеско друштво**

Апстракт

Радничке миграције у Кини означавају кретање сеоског становништва ка градским срединама у потрази за послом. Овај процес је започео са економским отварањем и посебно се убрзао почетком деведесетих година XX века. Процењује се да данас радника миграната има око 260 милиона, што отприлике чини половину радно ангажованог становништва у градовима. Покретљивост и прилагодљивост те популације су биле кључ за постизање конкурентности кинеске економије и њен нагли раст у последње три деценије. Међутим, миграције су створиле и велике социјалне разлике. Оне су непосредно проузроковане системом регистрације места боравка - *hukou*, на основу кога су установљена различита права градског и сеоског становништва, пре свега када је реч о коришћењу механизма социјалне заштите. Већина миграната у овом систему нема право да промени место сталног боравка, па тако ни могућност да се региструје у месту у коме ради, па зато задржава статус сеоског становништва са привременим боравком у граду, што их аутоматски ставља у неповољан положај. Данас је пред Кином нови изазов - како обезбедити наставак процеса урбанизације, односно унапређења животног стандарда и заштити права радника миграната. То је нарочито значајно јер постаје очигледно да досадашњи модел Кине као „светске радионице“ показује знаке успоравања и неће моћи да на дужи рок обезбеди стабилан раст. Зато је потребно створити нови економски систем заснован на јачању домаће тражње и конкурентности кинеских предузећа, што неће бити могуће без подизања стандарда и унапређења нивоа образовања становништва, односно постепеног претварања радника миграната у нову градску средњу класу.

Кључне речи: радници мигранти, Кина, урбанизација, *hukou*, економски модел, стабилан раст

1. Појам радника миграната

Међународне радничке миграције представљају значајан економски и социјални феномен и важан фактор који на глобалном плану доприноси смањењу сиромаштва. Према оценама Светске банке, само у 2005. години, мигранти су послали кућама 167 хиљада милијарди УСД, што је двоструко премашило тадашњу укупну развојну помоћ у свету¹. У 2011. години је тај износ достигао 372 хиљаде милијарди, а очекује се да он из године у годину

* Министар саветник, Министарство спољних послова Републике Србије

** Рад је примљен 28. јула 2016.

¹ Наведено према: Jeffrey Hays, *Migrant Workers in China, Facts and Details*, March 2012, Available at: <http://factsanddetails.com/china.php?itemid=150>

настави да расте. Међународна организације рада (ИЛО) је број миграната у 2010. години проценила на око 214 милиона, што чини 3,1% светске популације². Од тога је око 105 милиона економски активно и може се подвести под појам „радника мигранта“, на начин који га дефинише Међународна конвенција о заштити права свих радника миграната и чланова њихових породица УН из 1990. године³.

Са друге стране, профил радника миграната у Кини о којима је овде реч, као и проблеми са којима се они суочавају су специфични. Они не прелазе државне границе, већ се у потрази за послом из сеоских средина и сиромашних региона крећу ка градовима у богатијим областима. Иако остају у својој земљи, суочавају се са бројним тешкоћама, пре свега услед специфичног система регистрације боравишта и права која из њих произилазе, неадекватног друштвеног и економског положаја и недовољне интегрисаности у нове средине.

2. Историјат радничких миграција у Кини

Радничке миграције добијају замањак почетком осамдесетих година услед промена насталих због новог реформског курса и окретања принципима тржишне привреде, а њихово интензивирање се поклапа са процесом деколективизације кинеског села. Почевши од 1958. године успостављен је систем обавезне регистрације места боравка „*hukou*“, у оквиру кога су на различит начин дефинисана права коришћења јавних сервиса за градску и сеоску популацију и ограничавано кретање становништва. Тај модел је омогућавао планску индустријализацију и спречавао неконтролисани прилив сеоског становништва, који би који без одговарајућих могућности за запошљавање створио социјалне проблеме у градовима, док би се са друге стране на селу јавио мањак радне снаге неопходне за одржавање тадашњег начина прозиводње, контролисања цена и дистрибуције пољопривредних производа. Тиме су практично створене две категорије становништва, оне са градским и сеоским *hukou*.

Са окретањем ка тржишној привреди, расла је и потреба за додатним ангажовањем радника у градским срединама и прописи који регулишу ову материју су постали флексибилнији. Већ од 1978. године се напушта политика равномерног регионалног развоја и приоритет постаје јачање привредног раста⁴. Сеоском становништву се дозвољава привремени боравак у градовима, који, посебно када је реч о великим центрима на источној обали, постају мотор економског развоја. Процес индивидуалног и спонтаног исељавања треба разликовати од паралелно организованих акција пресељења становништва, посебно из западних и пограничних региона насељених мањинама. Оне су повремено предузимане у циљу смањења сиромаштва, али су биле далеко мањег интензитета и значаја, посебно од почетка 90. година када долази до снажног развоја привреде заснованог на тржишним принципима. Међутим, и поред либерализације кретања и запошљавања радника, на снази је до данас остао систем регистрације по коме је као стално место њиховог боравка

2 International Labour Organisation – International Migration Branch, Labour Migration, (GB.316/POL/1), 04/10/2012, p. 3.

3 Према одредбама ове конвенције, израз „радник мигрант“ се односи на особу која ће бити, ангажована је или је била ангажована на плаћеном послу у држави чији није држављанин.

4 Zhu Nong et Cécile Batisse, Migrations, emplois et discriminations : le cas des « paysans ouvriers » de la province du Guangdong, Espace populations sociétés, 2009/3 (pp. 439 – 456), Available at: <http://eps.revues.org/index3788.html>, (Accessed 14/10/2012).

означено место порекла. Овај статус се наслеђивао, па су чак и деца радника миграната рођена у градовима била регистрована на исти начин као и родитељи и добијала тзв. рурални hukou. То их је, у правном смислу, одредило као неку врсту привремених становника градова, без могућности да користе јавне сервисе и друге социјалне олакшице, здравствено и пензионо осигурање, школовање у државним школама и субвенционисано становање, на начин и под условима који су важили за остало градско становништво. Истовремено, конкуретност извозно оријентисане кинеске привреде се у периоду успона у пресудној мери ослањала на учинак радника миграната, при чему је од кључног значаја била њихова велика покретљивост и флексибилност у запошљавању уз минималне трошкове⁵. Они су у просеку трећину зараде (око 45 милијарди УСД годишње) слали породицама, што се позитивно одразило и на животни стандард у сеоским срединама, где се број сиромашних са 250 милиона у 1978. години смањило на 23,6 милиона у 2005. години⁶.

3. Број и географска распоређеност радника миграната

Због саме природе и динамике овог процеса, тешко је сасвим прецизно утврдити укупан број радника миграната и остале статистичке податке везане за њих. Национални биро за статистику је у 2011. години проценио да их има око 158,63 милиона⁷, иако се у многим анализама, медијским извештајима и иступањима званичника рачуна са бројем од готово 260 милиона, што отприлике чини половину свих запослених у градским срединама. Сматра се да су ова кретања у Кини највеће мирнодопске миграције свих времена и да су кинески радници мигранти премашили укупну радну популацију САД, односно укупан број миграната у свету. Поређења ради, током великих миграција из Ирске у Северну Америку између 1820. и 1930. године се није иселило више од 4,5 милиона људи. Само у периоду од 2000. године број радника миграната је порастао за преко 110 милиона, тако да, примера ради, они данас чине трећину становништва Пекинга и Шангаја, градова чија је укупна популација око 19 - 20 милиона, док у неким местима као што је Дунгуан тај број достиже 80% од 8 милиона становника⁸. Такође, процењује се да би, уколико би се досадашња динамика прилива одржала, број радника миграната 2025. године могао да буде између 300 и 400 милиона.

Највише њих, преко 50 процената, ангажовано је у индустријској производњи и грађевинском сектору, око шеснаест процената у области услуга, нешто мање од 5% у трговини, док су остали запослени на разним другим пословима⁹.

Више од око 70 процената их је концентрисано у регионима на источној обали. Према истраживању које је спровео Кам Винг Чан са Универзитета у Вашингтону¹⁰, између 1990. и

5 Chan Kam Wing, *The Household Registration System and Migrant Labor in China: Notes on a Debate*, *Population and Development Review* 36 (2), p. 357 – 364, (June 2010), Available at: https://moodle.hampshire.edu/pluginfile.php/68628/mod_resource/content/0/Chan_Hukou_Debate_PDR_6.10.pdf

6 Wang Dewen, *Rural-urban migration and policy responses in China: challenges and options*, International Labour Office Regional Office for Asia and the Pacific, *Asian Regional Programming on Governance of Labour Migration*, July 2008, Available at: http://www.ilo.org/asia/whatwedo/publications/WCMS_160569/lang--en/index.htm, p. 1.

7 Наведено према тексту агенције Xinhua: Chinese migrant workers' wages up 21.2%, *China Daily*, 27/04/2012

8 Tang Nap Wong Sammy, *Welfare of rural-urban migrant workers in China's economic reform era: a case study of Dongguan*, Hong Kong University, November 2009, Available at: <http://hub.hku.hk/handle/10722/167188>, p. 5.

9 Wang Dewen, op. cit, p. 8.

10 Наведено према тексту: The impact of Chinese migration, *The Economist*, 25/02/2012, Available at: <http://www.economist.com/node/21548277>

2005. године области из којих се иселило највише становника, од 2,5 до преко 7,5 милиона, били су Сечуан, Хунан, Хенан, Анхуи, Хубеи, Ђиангси, Гуангси и Ченгду, док су главне дестинације били Џеђианг, Гуандунг, Ђиангсу, Пекинг и Шангај. То је продубило разлике у развијености међу регионима, односно између урбаног становништва и новопридошле популације. Зато се када је реч о овом феномену готово искључиво може говорити о интензивној хоризонталној, географској покретљивости, док је у далеко мањем броју случајева присутна и вертикална, односно покретљивост на социјалној скали. Разлог за то је неодговарајућа квалификованост и ниво образовања миграторних радника, несигурност и несталност послова на којима су ангажовани, као и суштинско неприхватање од стране нове средине, чак и у малобројнијим случајевима у којима би избор занимања (занатлије, ситни трговци) на дужи рок могао да поправи њихов друштвени положај¹¹. Примера ради, према неким истраживањима спроведеним у провинцији Ђиангсу и Шангају, између 62 и 74 процената градске популације сматра раднике мигранте одговорним за проблеме као што су незапосленост, пренасељеност, мања сигурност и проблеми са хигијеном¹². Занимљиво је да се негативна перцепција одржава по инерцији, иако је очигледно да се радници мигранти управо баве најмање атрактивним пословима и да би без њих било немогуће одржати не само постојећи ниво производње већ и систем услуга чији су корисници управо становници градова.

4. Економски и социјални положај радника миграната

Бројни економски и социјални проблеми су присутни од самог почетка овог процеса интензивних миграција. То је нарочито било изражено током осамдесетих и деведесетих година прошлог века, док се у последњој деценији бележе одређени позитивни помаци.

Радници мигранти су у просеку слабије плаћени од градског становништва ангажованог на истим или сличним пословима. Та разлика је у 2001. години износила око 40%, да би се у 2006. години смањила на око 27,4%. Њихов положај се још више погоршао услед ефеката светске економске кризе, када их је око 23% остало без посла. Међутим, са првим знацима опоравка у току 2011. године зараде су почеле да расту како би се поново обезбедио прилив радне снаге. Просечна месечна зарада је од тада порасла за око 20 процената и према званичним статистикама у 2011. години је износила око 325 УСД, мада је за мање плаћене послове она још увек веома ниска и креће се око 50 - 100 УСД.

Истраживање Националног Бироа за статистику спроведено на узорку од преко 200.000 радника¹³, показује да готово 85% радника миграната и даље ради више од законског максимума од 40 сати недељно, док просечан број радних дана месечно износи око 25,4. Ситуацију погоршава и неодговорно понашање послодаваца који често одбијају да исплате обећане зараде и не поштују радне стандарде, а свега 30 - 40% запослених миграната закључује писане уговоре. Бележе се чак и случајеви да су локалне власти декретом прописивале на којим пословима радници мигранти могу да буду ангажовани,

11 Roulleau-Berger et Lu Shi, Routes migratoires et circulations en Chine : entre mobilités intracontinentales et transnationalisme, *Revue européenne des migrations internationales*, ol. 20 - n °3 | 2004, Available at : <http://remi.revues.org/2012>, (Accessed 30/01/2013), p. 12 - 14.

12 Tang Nap Wong Sammy, op. cit., p. 31.

13 Wang Zhuoqiong, "More workers staying near home", *China Daily*, 28/04/2012

при чему се радило пре свега о опасним и ризичним пословима или пословима који се обављају у тешким условима.

На неповољну економску ситуацију, надовезује се немогућност приступа систему јавних сервиса и услуга. Мигранти за њихово коришћење у просеку плаћају 1,4 пута више него градско становништво, због чега су, према подацима из годишњег извештаја Националне комисије за становништво и планирање породице, у 2011. години потрошили свега око 56% остварених повишица, док је остатак представљао неку врсту принудене штедње. У 2005. години је здравственим и социјалним осигурањем било покривено око 64 - 77 процената градског становништва, док се проценат осигураних радника миграната кретао око 13 - 14¹⁴.

Начин на који је регулисан систем здравственог осигурања је посебно илустративан за њихов положај. Од 2003. године је успостављен тзв. Нови рурални заједнички систем медицинске заштите (NRCMCS) којим је сеоском становништву, уз државне субвенције, по веома повољним ценама омогућено да се осигура на годишњем нивоу. Међутим, иако је доступан и радницима мигрантима, он у пракси потпуно покрива само трошкове лечења у сеоским болницама и амбулантама. Трошкове прегледа и лечења у болницама у великим градовима и код лекара специјалиста и даље покривају само системи осигурања доступни градској популацији, док корисници NRCMCS плаћају високе партиципације које достижу и до 70%. Иако је ово свакако значајан напредак у односу на период 1980 - 2000. године када систем субвенционисаног здравственог осигурања готово да није постојао, и даље се ради о непотпуном решењу. Занимљив је податак из 2006. године да су и у случајевима када имају осигурање, радници које осигурава предузеће два до пет пута бројнији од радника који су се одлучили да се осигурају самостално¹⁵.

Радници мигранти немају ни право да упишу децу у државне школе под истим условима као и градско становништво. принуђени су да плаћају у просеку за трећину више школарине, што је имајући у виду њихова скромна примања, за већину превелики издатак. Због тога је настао читав систем паралелних школа, често организованих од стране самих миграната. Процењује се да таквих школа у Шангају има око три стотине, а више од две стотине у Пекингу. У највећем броју случајева оне имају проблем са недовољно квалификованим наставним кадром и неадекватним просторијама. Са друге стране, деца миграната која остају у селима похађају школу у још неповољнијим условима, а на то се надовезују проблеми у васпитању и социјализацији услед раздвојености породица. Зато радници, упркос тешкоћама, кад им се за то укаже прилика, ипак покушавају да поведу породице са собом и децу упишу у школе у градовима.

Социјални проблеми и фрустрираност због неприхватања, поготово међу млађим мигрантима, узрок су честих тензија, па и повремених немира. Примери за то су тродневни насилни протест који је избио у Гуандунгу у јуну 2011. године, због гласина о наводном полицијском малтретману младог мигрантског пара, као и онај у делти Бисерне реке у првим данима кризе 2008. године, када је дошло до већег броја отпуштања и смањења зарада. Посебно је уочљиво да је друга генерација радника миграната, коју одликује нешто виши ниво образовања, мање спремна на компромисе и склонија је да кроз протесте и активан наступ тражи своја права.

14 Wang Dewen, op. cit, p. 13.

15 Ibid, p. 14.

И поред тога, и на плану социјалне заштите се у последње време бележи одређени напредак, што показују и резултати истраживања професора Син Менга са Аустралијског националног универзитета на узорку од 5000 радника¹⁶. Према њима је број осигураних радника миграната у периоду 2008 - 2012. порастао са 18 на 31 %, када је реч о пензионим осигурању, са 13 на 27 % у области здравственог осигурања, 17 - 23 % код осигурања од повреда на послу, односно 11 - 21 % код осигурања у случају незапослености. Истовремено, просек година проведених у градовима од момента прве миграције се у овом периоду повећао са 7,8 на 8,9 и то се сматра посебно важним јер продужени континуирани боравак у урбаним срединама доприноси унапређењу нивоа квалификованости и повећању куповне моћи. Примећено је и да са продужењем боравка у градовима расте и потрошња, тако да они који тамо остају у континуитету дуже од пет година на свакодневне потребе троше око 50% више од оних који су ту провели тек годину дана¹⁷.

5. Досадашњи покушаји решавања проблема радника миграната

Као што је већ поменуто, у току последње деценије је порасла свест о неопходности унапређења положаја радника миграната. Државни савет је 2003. године је усвојио препоруке са циљем да им се побољшају услови живота и олакша приступ механизмима социјалне заштите. Препоруке су се односиле на потребу обезбеђења минималне цене рада, унапређење система закључења уговора и правне регулативе код запошљавања, гарантовање приступа програмима обуке и стручног усавршавања, укључивање деце миграната у систем јавних школа, проширење система здравственог, пензионог и осигурања од повреда на раду, олакшан приступ социјалним становима, гарантовање права својине и политичких права радника миграната и сл. Међутим, конкретни механизми за њихову примену су дефинисани на различитим нивоима и парцијално, при чему су често велика овлашћења дата локалним властима, па се и поред побољшања још увек не може говорити о постизању свеобухватних и системских решења.

Други правац у коме су се такви покушаји кретали се односио на административи и правни статус радника миграната. Од средине деведесетих година су локалним властима давана овлашћења да издају одређени број градских *hukou*. У пракси су оне издаване само мањини високо образованих миграната, углавном друге генерације, односно становницима рубних сеоских подручја како би се кроз промену њиховог статуса олакшала конверзија пољопривредног у грађевинско земљиште. Локалне заједнице које нису велики корисници средстава из централног буџета су од 1997. године добиле посебна овлашћења да о томе самостално одлучују, али се ту радило углавном о мањим срединама које и иначе на својој територији нису имале много радника миграната. Уведена је и могућност промене статуса из „хуманих разлога“, односно олакшано добијање дозвола за децу или родитеље радника који су већ регулисали статус у градовима, мада су и те промене обухватиле релативно мали део популације¹⁸.

16 Наведено према: Paul Mozur, Tom Orlik, "China's Laborers Lingering in Cities", *The Wall Street Journal – Asian Edition*, 30/12/2012, Available at: <http://online.wsj.com/article/SB10001424127887323300404578202920521347466.html>

17 ----- "China's rural migrants key to consumption (Agencies)", *China Daily Europe*, 21/08/2012

18 Chan Kam Wing, op. cit.

6. Урбанизација и окретање домаћој потрошњи - кључ будућег економског развоја напретка Кине

Евидентно је да су радничке миграције у целини допринеле смањењу сиромаштва и помогле да се превазиђу егзистенцијални проблеми великог дела становништва. У наредном периоду предстоји још већи изазов - како подићи стандард мигрантске популације и од ње постепено створити нову средњу класу. То неминовно подразумева интензивнију урбанизацију и промену система регистрације. Решење тог проблема је посебно значајно јер би се тиме подупро привредни раст у дужем периоду и Кина додатно приближила позицији светског економског лидера. Досадашњи модел у коме је она искористила процес глобализације да постане „светска радионица“, омогућио је високу стопу раста и акумулацију огромних финансијских средстава. Међутим, светска економска криза је довела до акутног пада тражње и показала да је у будућности неопходно веће окретање домаћем тржишту, а на то указују и препоруке ММФ¹⁹. Поред тога, постаје све очигледније да привреда која се ослања на елементе као што су јефтина радна снага, расипање енергије, уштеде засноване на ниском нивоу социјалне заштите, поштовања радних стандарда и заштите животне средине не може да дугорочно буде стабилна и кункурентна. Таквој пракси не иду у прилог ни демографски трендови. Популација стари, смањује се радна способност генерација које су искусиле периоде великих егзистенцијалних криза и прихватају да раде у скромним условима, док је са друге стране све мање младих спремно да се на тај начин ангажује.

Кина зато сада пролази кроз период изградње друштва у коме ће, у складу са до сада оствареним економским предусловима, средња класа бити носилац развоја, као што је то случај у развијеним земљама. Јачање средње класе није само услов за повећање домаће потрошње, већ подразумева подизање општег нивоа образовања и квалификовности. То даље доводи до унапређења квалитета производа, а самим тим и до конкурентности домаћих предузећа и чине их способним да на међународном тржишту наступе са сопственим прозиводима. Због тога је Кина, паралелено са окретањем домаћој тражњи и развоју својих производа, већ дуже време једна од земаља које издвајају процентуално највећи део буџета у развој и истраживање.

У овом тренутку се може рећи да међу кинеским руководством, као и у јавности, постоји консензус о неопходности реформи у овој области. Пример за то је иницијатива Централног комитета КП Кине из јануара 2010. године да се радницима мигрантима у градовима мале или средње величине омогући приступ јавним сервисима под истим условима као и градском становништву. Додатни простор свакако ствара и наставак процеса узбане урбанизације, која се налази и међу приоритетима нове Владе, изабране на 12. Свекинеском народном конгресу (март 2013. године). У својим првим иступањима новоизабрани премијер Ли Кхијанг је обећао да ће овај процес бити настављен на „стабилан, активан и опрезан начин“. Према његовим речима, урбанизација ће створити велики раст потрошње и инвестиција, али мора да се спроводи поступно, уз координацију активности локалних и регионалних власти. Плански и координисани приступ проблему

---

¹⁹ William Kazer and Aaron Back, "IMF praises China on economy", *The Wall Street Journal*, Asia Edition, 18/03/2012, Available at: <http://online.wsj.com/article/SB10001424052702304459804577288572845949222.html>

прилива становништва у градове (око 10 милиона годишње), треба да пре свега спречи стварање нових „дивљих насеља“ и обезбеди да се настави да се континуирано обрађује најмање 120 милиона хектара пољопривредног земљишта, јер је то минимум који гарантује стабилност снабдевања храном.

7. Трошкови и терет спровођења урбанизације

И поред тога што постоји начелно опредељење за реформе модела привредног развоја, као и снажни економски подстицаји за његову промену, као отворена питања остају начин и динамика њиховог спровођења. Извесно је да се овај процес неће одиграти у кратком року и да ће бити потребно да се пронађе баланс између потреба још увек извозно оријентисане привреде и настојања да се приоритет стави на домаћу потрошњу и инвестиције. Као и у протеклим деценијама реформи, ово отвара питање алокације ограничених ресурса између бројних конкурентских циљева, укључујући и питање извора додатних буџетских издатака којима би се оснажили јавни сервиси како би могли да сервисирају и нове кориснике – раднике мигранте. Потпуно и трајно решење би свакако подразумевало и брисање успостављених ограничења у правном и административном смислу. То је међутим и најскупље и најзахтевније решење, због чега се могу чути и мишљења да би радницима који у континуитету бораве у градовима у одређеном периоду требало омогућити приступ јавним сервисима, али без укидања постојећег система регистрације, односно да би са реформама требало кренути поступно и од мањих средина.

Кинески комитет за истраживање и развој стратегије урбанизације, тело које делује при Министарству за становање и развој градских и сеоских средина, процењује да је просечан трошак урбанизације једног становника око 16.000 УСД, услед чега би према постојећем броју радника и динамици прилива тај процес могао да кошта више од 220 милијарди УСД годишње²⁰, док би према неким калкулацијама, његова финализација коштала преко три хиљаде милијарди УСД. Урбанизација подразумева и трајно решавање проблема смештаја радника миграната. Без регулисаног статуса они немају могућност да купе некретнине чија је изградња субвенционисана од стране државе. Зато се углавном опредељују да изнајме станове или стварају импровизована насеља, која су често предмет спорења са локалним властима²¹. У многим случајевима, управо су локалне власти скептичне према пројектима интеграције, имајући у виду да они подразумевају лакши приступ сервисима финансираним из дуговима преоптерећених локалних буџета. Оне очекују прераспodelу трошкова у оквиру својих региона и подршку централних власти, док са друге стране заговорници њиховог већег ангажовања подсећају на будуће позитивне ефекте и повећање прихода које ће донети пуна интеграција радника миграната.

20 Zheng Yangpeng, "Experts say cities need fiscal support in urbanisation drive", *China Daily*, 27/02/2013

21 Wu Fulong (Bartlett Professor of Planning at the University College London), "People - oriented urbanization", *China Daily*, 26/02/2013

Bojan Cvetkovic
The migrant workers phenomenon
and its impact on contemporary Chinese society

Abstract

Migration of workers in China is the movement of rural population towards the cities in search of employment. This process had started with economic opening of China and it was particularly intensified during the last decade of the 20th century. The estimated number of migrant workers in this moment is about 260 million and they represent a half of economically active population in the cities. Their mobility and adaptability were the key elements of the competitiveness and the accelerated growth of the Chinese economy during the last three decades. But the migrations have created huge social inequalities. These inequalities are basically caused by the system of dual household registration - hukou, which fixes citizens' accession to social (public) services to their residence designated by birth. Most of migrant workers have rural hukous, which puts them in less favourable position than the urban population. Therefore, China is now facing a new challenge and need to improve their rights and social position and to accelerate the urbanisation. This is particularly important because the present model of the Chinese economy as the «workshop of the world» has shown the first signs of slowdown and it will not be able to provide the stable growth in the long term. New China's economic pattern should be based on improved domestic demand and local enterprises competitiveness. The precondition for such development is the improvement of standard of living and educational level of the Chinese population, as well as transformation of migrant workers to the new China middle class.

Key words: migrant workers, China, urbanisation, hukou, economic model, stable growth

Библиографија

----- "China's rural migrants key to consumption (Agencies)", *China Daily Europe*, 21/08/2012

----- "The impact of Chinese migration", *The Economist*, 25/02/2012, <http://www.economist.com/node/21548277>

Chan Kam Wing, "The Household Registration System and Migrant Labor in China: Notes on a Debate", *Population and Development Review*, 36 (2), p. 357 – 364, (June 2010), Available at: https://moodle.hampshire.edu/pluginfile.php/68628/mod_resource/content/0/Chan__Hukou_Debate_PDR_6.10.pdf;

Chi Fulin (President of the China Institute for Reform and Development, Hainan), "Blueprint and timetable for future", *China Daily*, 28/02/2013

International Labour Organisation – International Migration Branch, *Labour Migration*, (GB.316/POL/1), 04/10/2012

Jeffrey Hays, "Migrant Workers in China", *Facts and Details*, March 2012, Available at: <http://factsanddetails.com/china.php?itemid=150>

Paul Mozur, Tom Orlik, "China's Laborers Linger in Cities", *The Wall Street Journal – Asian Edition*, 30/12/2012, Available at: <http://online.wsj.com/article/SB10001424127887323300404578202920521347466.html>

Rouleau-Berger et Lu Shi, Routes migratoires et circulations en Chine : entre mobilités intracontinentales et transnationalisme, *Revue européenne des migrations internationales*, ol. 20 - n °3 | 2004, Available at : <http://remi.revues.org/2012>, (Accessed 30/01/2013)

Tang Nap Wong Sammy, *Welfare of rural-urban migrant workers in China's economic reform era: a case study of Dongguan*, Hong Kong University, November 2009, Available at: <http://hub.hku.hk/handle/10722/167188>

United Nations General Assembly, International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families (A/RES/45/158), 18/12/1990

Wang Dewen, "Rural-urban migration and policy responses in China: challenges and options", International Labour Office Regional Office for Asia and the Pacific, Asian Regional Programming on Governance of Labour Migration, July 2008, Available at: http://www.ilo.org/asia/whatwedo/publications/WCMS_160569/lang--en/index.htm

Wang Zhuoqiong, "More workers staying near home", *China Daily*, 28/04/2012

William Kazer and Aaron Back, "IMF praises China on economy", *The Wall Street Journal*, Asia Edition, 18/03/2012, Available at: <http://online.wsj.com/article/SB10001424052702304459804577288572845949222.html>

Wu Fulong (Bartlett Professor of Planning at the University College London), "People – oriented urbanization", *China Daily*, 26/02/2013

Xinhua, "Chinese migrant workers' wages up 21.2%", *China Daily*, 27/04/2012

Zheng Yangpeng, "Experts say cities need fiscal support in urbanisation drive", *China Daily*, 27/02/2013

Zhu Nong et Cécile Batisse, Migrations, emplois et discriminations : le cas des « paysans ouvriers » de la province du Guangdong, *Espace populations sociétés*, 2009/3 (pp. 439 – 456), Available at : <http://eps.revues.org/index3788.html>, (Accessed 14/10/2012).